

STICHTING IN DEN SCHERMINCKEL

ARCHEOLOGIE-NIEUWSBRIEF 04

APRIL 2021

50-JARIG JUBILEUM VAN STICHTING IN DEN SCHERMINCKEL

Onlangs heeft u een exemplaar van de meest recente editie van Archeologie Magazine ontvangen, met daarin een maar liefst 16 pagina's tellende special aan over Bergen op Zoom, met natuurlijk zéér ruime aandacht voor de resultaten van het vele archeologisch onderzoek en de rijke historie van de stad. Zowel stadsarcheoloog Marco Vermunt als onze Stichting hebben meegewerkt aan deze special.

Wij hopen dat we u, bij de aanvang van het SIDS jubileumjaar, met dit magazine een mooie verrassing hebben gegeven en dat het u nog trotser zal maken op al het moois wat Stichting In den Scherminckel op archeologisch gebied heeft bereikt in en voor de gemeente Bergen op Zoom.

In het bijzonder willen wij ook Virtùmedia bedanken, de uitgever van Archeologie Magazine. Dankzij hun mooie bijdrage was het voor onze stichting mogelijk om voor elke donateur een exemplaar aan te schaffen.

MEDIA-AANDACHT

De afgelopen weken besteedde de lokale en regionale media veel aandacht aan onze Stichting:

Op donderdagavond 4 maart waren onze voorzitter Stephan Asselbergs en secretaris Elvira Adriaansen te gast bij de live talkshow M2 van **ZuidWestTV**. Deze uitzending kunt u terugkijken via deze link: <https://www.zuidwestupdate.nl/tv/m2/?v=520919201>
Het item over het SIDS jubileumjaar is aan het einde van de uitzending te zien (vanaf minuut 56).

Op vrijdag 2 april plaatste **BN/DeStem** een groot artikel met foto's over het SIDS jubileumjaar.

www.bndestem.nl/bergen-op-zoom/het-werk-van-de-bergse-amateurarcheologen-nieuwsgierig-zijn-puzzelen-en-engelengeduld~a2bcab8d/?fbclid=IwAR0vEY21YgiXh2kcJwvEJYURXe3d1gtKikCin0Nnux3KuwAX-vKNEVmHg1Q

In de buurt Bergen op Zoom besteedde zelfs 2 maal aandacht aan diverse Bergse archeologische vondsten:

5 april:

https://indebuurt.nl/bergenopzoom/genieten-van/mysteries/een-lange-lange-zoektocht-woonden-er-voor-de-bergenaren-romeinen-in-onze-stad~130870/?utm_source=facebook&utm_medium=facebooktijdlijnpost&fbclid=IwAR1wLtQbOp_uE674C8-cbNh6nSrcGIKUbsISklQbSjB5rIHPTkhCLinRCA

6 april:

https://indebuurt.nl/bergenopzoom/toen-in/mysterie-opgelost-hierom-had-bergen-op-zoom-vroeger-zoveel-pottenbakkers~130851/?utm_source=facebook&utm_medium=facebooktijdlijnpost&fbclid=IwAR1dapvCixdQ6M_mptG5yUmOOHDyHK2AbIw4Kvb483xc5aC7nwVkiQkesaA

Ook via onze website kunt u bovengenoemde artikelen teruglezen:
www.scherminckel.nl/?page_id=76

SOCIALE MEDIA SIDS

Wij zijn erg blij met zoveel aandacht voor het SIDS jubileumjaar en voor de Bergse archeologie. Daarom probeert onze Stichting deze media-aandacht nog te vergroten door bovenstaande berichten te delen via de mail, via deze nieuwsbrief, via onze website www.scherminckel.nl, maar ook via onze eigen Facebookpagina en Instagram account.

U kunt ons hierbij helpen door ons op deze sociale mediakanalen te volgen en 'liken'. 👍
Maar bovenal door deze berichten met uw vrienden, familie en bekenden te delen.

www.facebook.com/Scherminckel

https://www.instagram.com/in_den_scherminckel

DONATEURS GEZOCHT

Om de archeologie bij het grote publiek te krijgen, organiseert SIDS al jarenlang vele activiteiten. Daarmee verzorgt SIDS vrijwel het volledige publieksbereik en publiekseducatie met betrekking tot archeologie in Bergen op Zoom, zowel voor jeugd als voor volwassenen, en wij hopen dit nog lang te kunnen blijven doen.

Stichting In den Scherminckel kan echter niet bestaan zonder donateurs, daarom willen wij graag benadrukken hoe belangrijk u als donateur bent voor onze Stichting!

Wilt u in dit jubileumjaar Stichting In den Scherminckel graag een cadeautje geven?

Vraag dan uw vrienden of familie om ons ook te volgen via bovengenoemde sociale media, zodat u later dit jaar samen naar onze activiteiten kunt komen!

Of nóg mooier: laat hen donateur worden van onze Stichting!

Voor maar €20,- per jaar steunt u ons en de archeologie in Bergen op Zoom.

U bent dan nóg eerder op de hoogte van (Bergs) archeologisch nieuws en al onze activiteiten!

Donateur wordt u door een berichtje te sturen naar: scherminckel@home.nl

Tip: U kunt natuurlijk ook een donateurschap cadeau geven!

BRIEF BURGEMEESTER

Ook bij de gemeente Bergen op Zoom is ons jubileum niet onopgemerkt gebleven. SIDS ontving een mooie felicitatiebrief vol lovende woorden van burgemeester Petter, wij delen deze graag met u!

Bergen op Zoom, 8 april 2021

Geacht bestuur, beste vrijwilligers,

Dit jaar viert uw stichting haar 50ste verjaardag. Wat in 1971 pril begon, is uitgegroeid tot een volwassen organisatie met grote betekenis.

In de jaren die achter ons liggen, heeft uw stichting zich ingezet op een taakveld dat voor een stad als Bergen op Zoom, die rijk is aan historie, een groot gewicht heeft. Mede door toedoen van uw stichting is er in de jaren van uw bestaan veel meer bekend geworden over de ontstaansgeschiedenis en ontwikkeling van onze gemeente. Dit is niet alleen vanuit een wetenschappelijk perspectief van grote waarde, maar draagt ook bij aan trots voor de stad en de gemeente Bergen op Zoom.

Deze brief biedt me de mogelijkheid jullie, in dankbaarheid voor jullie betekenisvolle werk, van harte proficiat te wensen met jullie 50-jarig bestaan. Ik doe dat dan ook graag en mede namens onze wethouder Cultuur, Patrick van der Velden.

Tevens wens ik jullie een mooie toekomst toe. Een toekomst die voortbouwt op jullie waarde voor onze gemeenschap.

Met hartelijke groet,

Dr. Frank Petter,
Burgemeester van Bergen op Zoom

FINANCIËLE ZORGEN GEMEENTE BERGEN OP ZOOM

Zoals u allen ongetwijfeld weet, leidt de financiële situatie van de gemeente Bergen op Zoom tot veel vragen, zorgen en onzekerheid bij onder andere culturele en historische organisaties, en zeker ook bij onze Stichting. Op dit moment is nog niet duidelijk welke bezuinigingen SIDS gaan raken en dus ook niet welke gevolgen deze hebben voor alle activiteiten van SIDS en daarmee het publieksbereik en de publiekseducatie op gebied van archeologie in Bergen op Zoom.

Zeker nadat door de recente herinrichting van museum Het Markiezenhof daar de aandacht voor de unieke Bergse archeologie en bodemvondsten beduidend minder is geworden, zijn de activiteiten van de vrijwilligers van SIDS des te waardevoller geworden om de betrokkenheid van de inwoners van Bergen op Zoom bij hun lokale geschiedenis te behouden en vergroten.

Is het de komende jaren voor SIDS nog mogelijk om bijvoorbeeld cursussen, open dagen, tentoonstellingen en andere educatieve activiteiten te organiseren? Worden de inwoners van Bergen op Zoom nog in de gelegenheid gesteld zich te verwonderen en over de unieke Bergse bodemvondsten? Krijgt de schooljeugd in de nabije toekomst nog die waardevolle les over de lokale geschiedenis en archeologie? Of zal SIDS gedwongen zijn hier na 50 jaar mee te stoppen? Het SIDS bestuur houdt in ieder geval alle ontwikkelingen nauwlettend in de gaten en zal u op de hoogte houden.

Onder het motto van ‘onbekend maakt onbemind’ én om de Bergse politiek (nogmaals) te informeren over al het unieke en waardevolle werk wat SIDS de afgelopen 50 jaar heeft uitgevoerd voor de Bergse archeologie, heeft het bestuur ervoor gezorgd dat alle gemeenteraadsfracties een exemplaar hebben ontvangen van Archeologie Magazine met de Bergen op Zoom special. Ook zijn alle fracties uitgenodigd om – zodra Covid19 het toelaat – eens een bezoek aan onze tentoonstellingsruimtes bij het Archeologisch Depot te bezoeken.

RIJKS CORONA COMPENSATIEGELDEN

Vanuit het Rijk zijn voor 2020 en voor 2021 aan alle gemeenten de zogenaamde cultuur-corona-compensatiegelden uitgekeerd. Met deze gelden wil de Rijksoverheid de lokale culturele instellingen ondersteunen voor de door Covid19 gemaakte kosten en gederfde inkomsten en voorkomen dat lokale culturele instellingen omvallen. De uitvoering van de betaling van deze gelden ligt bij de gemeenten.

Ook de gemeente Bergen op Zoom heeft een substantieel bedrag van iets meer dan 1,4 miljoen euro van deze cultuur-corona-compensatiegelden ontvangen. In april wordt meer duidelijk over het door het college speciaal hiervoor ingestelde ‘Corona Noodfonds Culturele Organisaties Bergen op Zoom 2020-2022’, waarna instellingen een aanvraag kunnen doen voor deze compensatieregeling.

Omdat SIDS in 2020 en 2021 door Covid19 aantoonbaar kosten heeft gemaakt én aantoonbaar minder inkomsten heeft ontvangen, wil het bestuur zeker gebruik gaan maken van deze Rijkscompensatieregeling.

ACTIVITEITEN ON HOLD

Graag hadden wij aan u op dit moment in ons jubileumjaar een volle agenda met diverse archeologische activiteiten willen presenteren, zoals bijvoorbeeld workshops, lezingen, stadswandelingen, rondleidingen Verborgen Vesting, openstellingen van het Archeologisch Depot, etc. Vanwege de coronamaatregelen is dit alles helaas momenteel niet mogelijk, maar wel zijn achter de schermen de voorbereidingen voor deze activiteiten al in volle gang.

Onlangs is bekend geworden dat de Jeugd Monumenten Dag in juni 2021 net als vorig jaar wederom niet door zal gaan. Ons pop-up middeleeuws pottenbakkersatelier zal nog een jaartje moeten wachten op heropening.

Ook onze expositieruimtes aan de Wassenaarstraat 61 zijn voorlopig nog gesloten. We hopen deze spoedig weer te kunnen openen op de woensdag- en zaterdagmiddagen.

Vanzelfsprekend houden wij alle ontwikkelingen scherp in de gaten. Zodra er mogelijkheden zijn zullen wij natuurlijk zo snel mogelijk onze activiteiten hervatten en/ of opstarten en u hierover berichten!

VRIJWILLIGERS ON HOLD

Door de coronamaatregelen ligt ook het werk van de vrijwilligers in het Archeologisch Depot stil. We hopen dat dit snel weer opgestart kan worden, want er wachten nog genoeg potten en andere vondsten om getekend en/of gefotografeerd te worden.

Met name als binnenkort alle educatieve activiteiten en publieksactiviteiten weer opgestart worden, kan SIDS hierbij zeker nog enthousiaste vrijwilligers gebruiken!

Indien u interesse heeft om hier een bijdrage aan te leveren, dan vernemen wij dit graag via scherminckel@home.nl

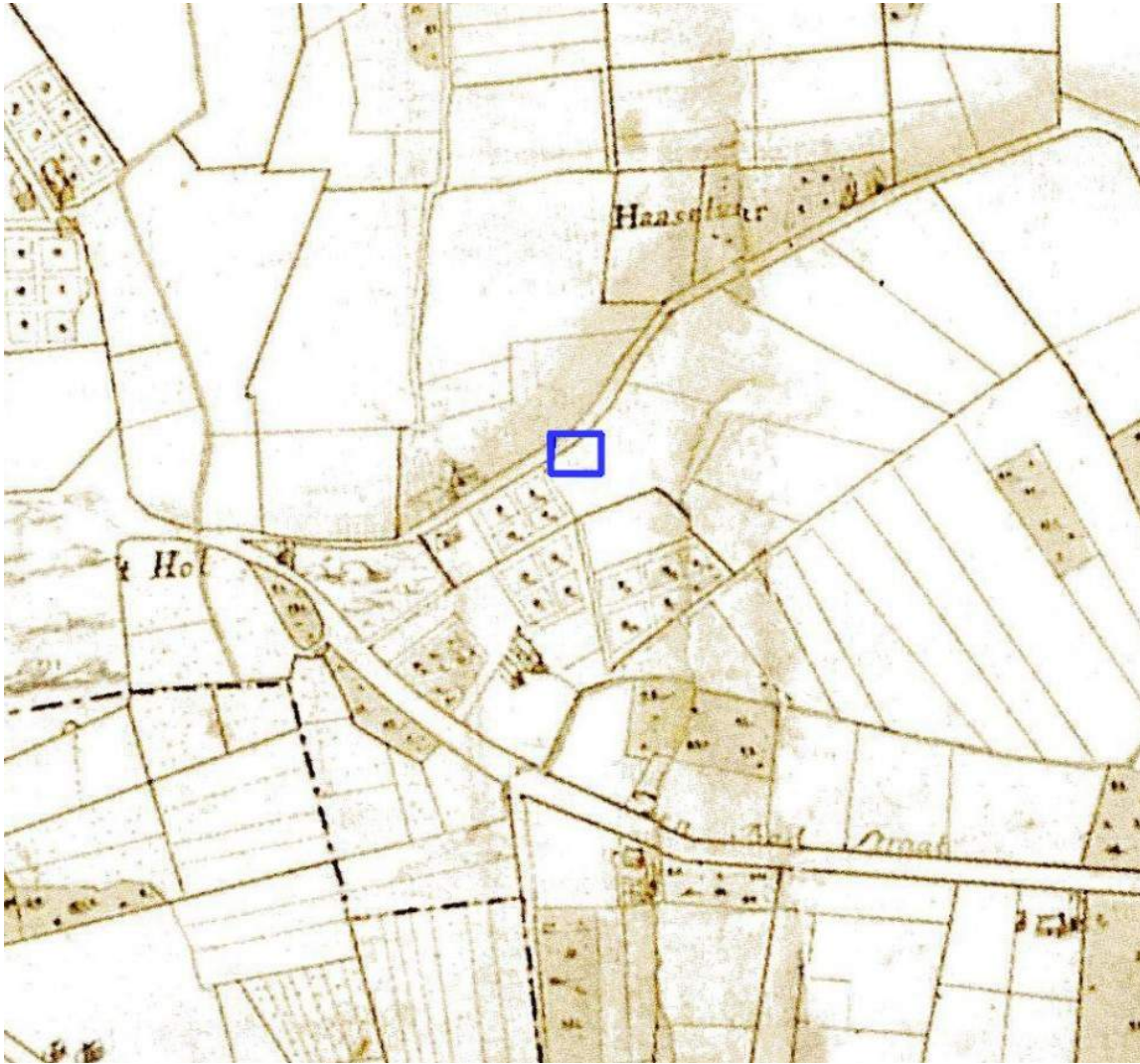
ONDERZOEK MET PROEFSLEUVEN AAN DE BRECHTERHOEFLAAN

Door Marco Vermunt

Op 13 april heeft het archeologische bedrijf Econsultancy een archeologisch onderzoek in de vorm van proefsleuven uitgevoerd aan de Brechterhoeflaan. Dat gebeurde vanwege een plan voor woningbouw.

De locatie ligt ver van de stad, in de wijk Gageldonk Oost. Toch geldt hier een zekere archeologische verwachting. De gronden van Gageldonk West en een deel van Oost waren al vroeg in gebruik als landbouwgebied. In een studie uit 1948 naar de beste gronden voor de land en tuinbouw bleek Gageldonk hoog te scoren, dus is er daar ook kans op sporen uit vroegere cultuurperioden (in principe van Neolithicum tot de middeleeuwen). Er is echter tijdens en na de aanleg van de wijk nooit enig archeologisch onderzoek gedaan, waarschijnlijk omdat er geen toevalsvondsten uit het gebied bekend waren. Maar als je niet graaft of onderzoekt, weet je ook niet wat er kan zitten en dan ontstaat een kip-en-ei situatie.

In de 18de eeuw (en waarschijnlijk al veel eerder) lag het plangebied aan de kruising van twee wegen. De Balsebaan, komend vanaf de binnenstad, splitste zich ter hoogte van de Moerbei in een straat naar de Klavervelden en in een straat genaamd Buytenweg naar boerderij de Hazelaar, thans Holleweg. Bij de splitsing stond een boerderij met de naam “het Hol”. Iets verder in de Buytenweg stonden de boerderijen “Laagsche Hoef” en Lievenshove. Het onderzoeksgebied ligt ruim 150 meter ten oosten van de Laagsche Hoef en volgens de kaart van de landmeter Adan uit 1756 waren er toen akkers.

*Detail van een overzichtskaart van Adan uit 1756 met de onderzoekslocatie blauw omljnd.
Op deze kaart zijn de Laagsche Hoef en Lievenshove wel getekend maar niet met name vermeld.*

Econsultancy heeft 2 sleuven aangelegd van 4x18 meter, waarin zich diverse sporen aftekenden. Het terrein bleek een matig dikke bemeste laag van zwart zand te hebben ("esdek") op een natuurlijke ondergrond van golvend dekzand. Er werden diverse ploegsporen en greppels gezien met vondstmateriaal (meest aardewerk scherven) uit de 17de eeuw. Eén greppelvormig spoor bleek echter ouder te zijn en bevatte scherven van grijsbakkend aardewerk uit de 14de eeuw. De functie van dit spoor blijft onbekend. Het zijn tot nu toe de oudste vondsten uit dit gebied.

Omdat geen duidelijke structuur werd gevonden, zoals paalkuilen of wandgreppels van een boerderij, luidt de conclusie dat het terrein waarschijnlijk altijd onderdeel van een akker is geweest en dat eventuele bebouwing elders heeft gestaan.

De vondsten uit de 14de eeuw laten zien dat het gebied in die tijd geen kale zandvlakte was, maar toch bewoond werd. Dat is kenniswinst en kan nuttig zijn bij komende bouwplannen in die buurt.

Tijdens het bouwrijp maken van het terrein zal nog een archeologische begeleiding volgen om eventuele aanvullende sporen te documenteren.

Het aanleggen van de eerste sleuf (foto Econsultancy)

De tweede sleuf met ploegsporen (foto Econsultancy)

VOOR UW AGENDA

Covid-19 zorgt ervoor dat op korte termijn een archeologisch uitje of museumbezoek niet mogelijk is. Gelukkig zijn er steeds meer organisaties die tóch een mooi digitaal archeologisch aanbod hebben ontwikkeld:

De lezingencyclus 'Sprakwater' is een vaste waarde in het jaarprogramma van het Gallo-Romeins Museum Tongeren (BE). Er wordt een boeiende mix geboden van thema's uit de internationale archeologie en klassieke geschiedenis. Vanwege Covid-19 zijn deze maandelijks lezingen digitaal én kosteloos te volgen. Het is wel noodzakelijk u vooraf aan te melden via: www.galloromeinsmuseum.be/nl/te-doen/lezingen/Lezingen-Spraakwater

Ook het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden organiseert regelmatig digitale bijeenkomsten, zoals lezingen en (boek)presentaties. Meer informatie kunt u vinden via www.rmo.nl

Op 24 en 25 april vinden in België de Erfgoeddagen plaats. Ook al is het niet mogelijk voor u om de fysieke activiteiten bij te wonen, digitaal is het aanbod ook erg ruim. www.cultureelerfgoed.nl/actueel/agenda

Via onderstaande websites worden diverse online lezingen en presentaties aangeboden: www.vrienden-archeon.nl/agenda/

www.awn-archeologie.nl

DIGITALE ZEEUWSE AMATEUR ARCHEOLOGEN DAG (ZAAD)

De Zeeuwse Amateur Archeologen Dag (ZAAD) is als jaarlijkse contactdag voor amateurarcheologen in Zeeland en daarbuiten een begrip. Op vrijdag 19 maart jl. vond de 21e ZAAD plaats, vanwege Covid-19 digitaal door middel van online lezingen.

De 5 zéér interessante lezingen zijn nog terug te kijken via: www.erfgoedzeeland.nl/nieuws/2021/03/zaad-2021-lezingen/

GESCHENKEN

Zoekt u een mooi cadeau voor iemand?

Wilt u hem of haar eens heerlijk laten genieten van al die mooie en mysterieuze bodenvondsten en bodemgeheimen van Bergen op Zoom?

Bestel dan bij ons het boek 'Opgravingen in Bergen op Zoom' voor maar €20,-.

Wij hebben ook nog enkele exemplaren te koop van het boek 'Te gast bij Sint-Maarten' over de opgravingen bij het Sint-Maartensgasthuis te Bergen op Zoom.

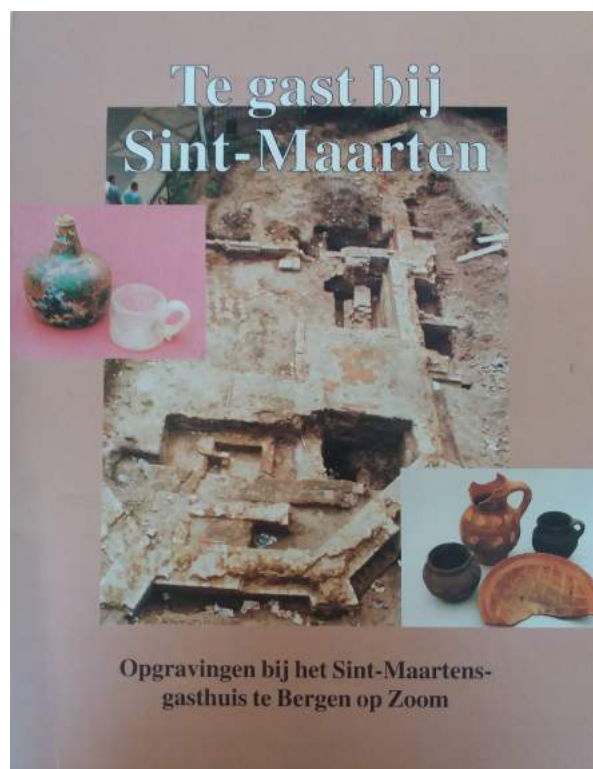
De prijs van dit boek is € 5,-.

Bestellen kan via: scherminckel@home.nl.

Wij zorgen er dan voor dat het boek gratis bij u bezorgd wordt!*

*alleen voor bezorging in de gemeente Bergen op Zoom

TOT SLOT EEN VRIENDELIJK VERZOEK VAN ONZE PENNINGMEESTER

Onze penningmeester heeft u in de vorige nieuwsbrief vriendelijk verzocht om uw jaarlijkse donatie van € 20,-- (meer mag natuurlijk ook, zeker in dit jubileumjaar) over te maken op bankrekening

NL81 INGB0002395141 t.n.v. Stichting In den Scherminckel o.v.v. bijdrage 2021.

Bij deze een korte herinnering, voor het geval u nog geen gelegenheid had om uw donatie over te maken. Maar hopelijk bent u hier al aan toe gekomen, in dat geval onze hartelijke dank!

Stichting In den Scherminckel

Pater Dehonlaan 150

4615 DB Bergen op Zoom

E: scherminckel@home.nl

I: www.scherminckel.nl

F: www.facebook.com/scherminckel

Archeologie Magazine – Het enige Nederlandstalige tijdschrift over archeologie!

Boordevol rijk geïllustreerde artikelen over archeologie, cultuur en geschiedenis. Alles over de nieuwste opgravingen wereldwijd en de mooiste Archeologische tentoonstellingen. Daarnaast werkt Archeologie Magazine samen met de belangrijkste archeologische diensten, Musea en Universiteiten.

Als Archeologie Magazine abonnee..

- .. krijg je altijd het laatste nummer **als eerst** bij jou in de brievenbus
  - .. mis je nooit een nummer
  - .. profiteer je van leuke **kortingsacties** en **abonneevoordelen**
  - .. blijf je altijd op de hoogte van het laatste Archeologie nieuws
- En nog veel meer!

Nu het 1^e jaar voor € 19,95, ga naar <https://archeologieonline.nl/magazine/abbonement/bestellen/am> en neem een abonnement.